

De E. G. van Teylingen schrijft in „IJmuider Kerkh.“:

Bijkans 4 jaar geleden heeft Prof. Vollenhoven een boek uitgegeven, getiteld: „Het Calvinisme en de reformatie in de Wijsbegeerte“. Daarin heeft hij, na een korte systematische uiteenzetting van de beginselen zijner filosofie, een breedere kritische beschrijving gegeven van de historie der wijsbegeerte tot op Calvijn. Dit boek is voor den niet geschoolden lezer niet te volgen. De daarin gebruikte terminologie maakt het alleen verstaanbaar voor wie ernstig en diepgaand heeft kennis genomen van wat Vollenhovens methode en beginselen zijn.

Bij dat boek is gevoegd een apart geschrift met aantekeningen. Onder noot 188 komt daarin voor een bespreking van het woord hypostase, dat oorspronkelijk als substantie of zelfstandigheid werd opgevat, later ook in den zin van persoon werd genomen. Dus beteekent anhypostatisch: geen persoon hebbend of ook: geen (goddelijke) Persoon hebbend. Noot 188 eindigt nu zoo: „Tegenwoordig wendt men hem (deze term anhypostatisch) ook wel in 't nominalistische kamp aan; de menselijke natuur van den Middelaar zou niet onpersoonlijk, maar onpersoonlijk zijn! Vat men de uitdrukking zóó op, dan is ze monofysitisch en dus te verwerpen“.

Aan deze zinsnede is nu de derde brochure van Prof. Hepp praktisch geheel gewijd. Enkele andere citaten mogen daarnaast geen naam hebben. En Prof. Hepp tracht nu voor het volk duidelijk te maken, dat in dit citaat geleerd wordt, dat Christus niet maar menselijke natuur zou hebben aangenomen, doch een menselijke persoon, zoodat Hij uit twee personen zou bestaan, een ketterij, die door onze belijdenis ten scherpste wordt weersproken en die tot konsequenties leidt (Prof. Hepp somt ze in 't eind als schrikbeelden uitvoerig op), die de haren ten berge doen rijzen.

Zonder mij nu uit te geven voor filosoof of voor kenner der dogma-historie, moet ik hier toch tegen zulke lichtvaardige beschuldigingen ernstig bezwaar maken. Want:

1. Vollenhoven denkt er niet aan de belijdenis t.a.v. Christus: „twee naturen in éénigheid des Persoons“, prijs te geven. Er zou alleen gekonkludeerd kunnen worden, dat hij zich niet vinden kan in de daaruit afgeleide voorstelling: „Christus heeft een onpersoonlijke menselijke natuur aangenomen“.

2. Het is dus noodzakelijk na te gaan wat V.'s persoonsbegrip is. Prof. H. spreekt wel van een verkeerd persoonsbegrip en ontwikkelt dan een eigen begrip (dit is één van de blz. in zijn brochure, die tot een discussie op hooger plan zou kunnen voeren), maar hij maakt het verkeerde niet duidelijk, gelijk hij in z'n vorige brochure op V.'s substantiebegrip niet inging, dat ten nauwste hiermee samenhangt.

3. In het citaat is sprake van nominalisme, en dat verheldert V.'s standpunt. Prof. Hepp verklaart wel te weten wat hij zelf onder nominalisme verstaat, maar niet wat V. er mee bedoelt. Een ernstige fout, waaruit met waarschijnlijkheid blijkt, dat Prof. H. niet grondig zich in V.'s filosofie heeft ingewerkt. Dat is trouwens ook op een andere plaats in zijn brochure duidelijk (bl. 40-41).

4. Op deze gronden schijnt het mij toe, dat Prof. H. niet Prof. V. zelf bestrijdt, maar gevolgtrekkingen, die hij aan Prof. V. opdringt, wat in een populaire brochure, geschreven voor menschen, die dit niet onderscheiden kunnen, te gevaarlijker is.

Tenslotte nog dit: Prof. Hepp schrijft, dat het z.g. afwijkend gevoelen niet is gelokaliseerd. Daarom kan hij de z.g. afwijkenden niet persoonlijk bezoeken. Blijkens zijn brochure is het evenwel nauwkeurig gelokaliseerd, en dat al 4 jaren lang en dat in de gemeente waar hij zelf lid van is en aan de Universiteit waaraan hij zelf doceert. Konklusie? Deze brochure had ongeschreven behooren te blijven. Terwille van de gemeente; van de aangevallenen en van de ontwikkeling der Gereformeerde wetenschap.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Evangelisatie-arbeid in België.

Enkele dagen de gast te zijn bij Ds en Mevrouw Lauwers te Brussel, verrijkt de kennis in het Evangelisatiewerk onzer Geref. Kerken in België. Dit jaar vertoefde ik met mijn vrouw en een der kinderen, van Goeden Vrijdag tot en met 2den Paatschdag, in hun midden. Het is dit jaar 25 jaar geleden, dat Ds L. uit de Roomsche kerk trad. Hoe wonderlijk zijn de leidingen Gods in zijn leven geweest en ook van zijn vrouw, die vroeger in de kerk waar hij priester was, bij hem biechtte. Na veel strijd hebben zij ervaren, dat het alleen Gods vrije gunst was, die hen tot de waarheid bracht: „uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof“. Hoe is de laatste 15 jaren het evangelisatiewerk onder het Vlaamsche volk gezegend geworden.

Op Goeden Vrijdagmiddag (voordat we des avonds ter kerk gingen bij Ds J. Maaskant) nam Ds L. me mede op huisbezoek, in twee gezinnen die de Evangelisatie-samenkomsten meerdere malen hadden bijgewoond. Vlaamingen dus, die met de Roomsche kerk hadden gebroken, maar nog niet tot de besliste keuze waren gekomen om tot de belijdenis te komen: Wij zijn zondaren en hebben vrede gevonden door het bloed des kruises. Ik wenschte wel, dat ge die bezoeken had medegemaakt. Met fijne tact weet hij direct contact met de menschen te krijgen.

Hij begon bij de één aldus: „Zoo mijnheer en madame, hoe maakt U het? Wat is de Heere toch goed, dat Hij ons nog zoovele weldaden doet genieten en heit gij Hem daarvoor leeren danken? 't Is toch maar waar: Niemand

kan tot den Vader komen, dan door Christus en hoe heerlijk is het, dat wij met vrijmoedigheid mogen toegaan tot den troon der genade, zonder iemand anders noodig te hebben. Hoe komt het toch, dat ge de paar laatste weken niet op de samenkomst zijt geweest? Luister naar de blijde hoodschap des evangelies, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken. Mag ik — uit Naam van den Hemelzehen Vader — op U rekenen, dat ge in 't vervolg trouw zult komen? Bedroef den Heere niet door naar Zijn roepstem niet te luisteren en laat U door Hem vinden. Hij klopt aan de deur van Uw hart en waarom laat gij Hem geen toegang? De deur van Uw huis opendet ge voor mij, ge waart blij, veel goeds te vernemen. Laten we met elkander bidden en U met Uw gezin den Heere vragen, of Hij Uwe harten tot dankbaarheid stemme, om vanaf heden U te haasten en in Hem de vergeving der zonden te ontvangen“.

In 't kort geef ik één dier gesprekken weer.

Des Zaterdag-schreef Ds L. een 15-tal menschen een briefkaart en wenschte hen een heerlijk Paaschfeest toe en noodigde ze uit, de Zondagavond-samenkomst bij te wonen. Het gevolg was, dat menschen, die enkele keeren niet waren geweest, daaraan gevolg hadden gegeven. Iederen Zaterdag krijgen de menschen die één en andermaal worden gemist, een persoonlijk schrijven.

Des Zondagmiddag 3 uur was er een samenkomst met de jeugd. Door lied en toespraak wordt hun uit de Heilige Schrift verteld. Om vijf uur eten zij in de zaal een boterham en wonen dan om half zeven de samenkomst met volwassenen bij. Een 25-tal kinderen zijn des Zondagmiddags aanwezig en des avonds zijn er ongeveer 50 à 60 personen. Na afloop der samenkomst blijft men dan in de zaal tot ongeveer half tien en wordt door tractatie en onderling gesprek en zang, de avond verder gezellig doorgebracht.

De laatste maanden komen steeds nieuwelingen de samenkomsten bezoeken. In Anderlecht (Brussel) zijn ook twee samenkomsten per week en tien personen volgen trouw een Bijbelcursus, waarin Ds L. met hen de drie stukken over ellende, verlossing en dankbaarheid bespreekt, om hun later Catechetisch onderwijs te geven. Langzaam aan groeit het werk en men is al dankbaar als men de menschen door die middelen aan zich bindt, om hen verder tot de besliste keuze te brengen: den Heere tot hun deel te bezitten.

In Denderleeuw bloeit het werk eveneens. Des Zondagmorgens is er kerkdienst en des namiddags een samenkomst. Er zijn de laatste tijden 12 nieuwelingen, die geregeld komen. Zoowel des voormiddags als des namiddags komen er 50 personen, des middags zijn er dan 25 onder, die des voormiddags niet konden komen.

Het jeugdwerk bloeit ook, de catechisatie wordt flink bezocht en de Christelijke school heeft 12 leerlingen.

Ook in Antwerpen en in Mechelen mag het evangelisatiewerk zich in groeiende belangstelling verblijden.

Zwaar is de arbeid en gaarne zou men nog meer willen doen, maar de Deputaten moeten — gezien de mindere inkomsten — bezuinigen. Een gift naar Ds P. N. Kruijswijk te Hilversum (Postrekening 123720) is zeer welkom (n.l. den Penningmeester).

Des Zondagmiddags maakten wij kennis met een gewezen kloosterbroeder, die iederen Zondag door Ds L. godsdienst-onderwijs ontvangt, in de Fransche taal, aangezien hij geen Nederlandsch kent.

En nu nog een verzoek van Ds Lauwers. Er is een jongen van 15 jaar — wiens ouders het niet breed hebben — die noodig een beter pak moet hebben. De menschen kunnen het onmogelijk bekostigen. Is er iemand, die van een zijner jongens een goed draagbaar pak kan missen? Gaarne wil ik dat in ontvangst nemen en doorzenden. Het pak behoeft niet te klein of te groot te wezen, ge zult er Ds L. mede verrassen en hij kan dien jongen er door verblijden.

Amsterdam-Oost.

J. JANSEN,
Voltaaplein 34.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Gameren: Cand. K. J. Schaafsma te Gasselternijveen en Cand. H. J. Spier, hulppred. te 's-Gravenhage-West.

Aangenomen naar:

Beetsterzwaag: Cand. A. Vellema, hulppred. te Grouw. Overschild: Cand. P. H. de Kleer, hulppred. te Montfoort. Uithuizen: A. W. Wijngaert te Jutrijp-Hommerts. Zonnemaire: Cand. A. J. van Sluijs te Middelburg.

Bedankt voor:

Bierum: A. W. Wymenga te Jutrijp-Hommerts.

Afscheid van:

Beetsterzwaag: D. Koopmans. Tekst: Matth. 28:20.

Benoemd te Hulpprediker te:

Groote Lindt: Cand. D. S. A. Hagenbeek te Vlaardingen. Heemse: Cand. R. Zijlstra te Kampen (voor den arbeid te Rheezeveen).

Candidaten-overvloed.

De Kerkeraad der Geref. Kerk van Ternaard heeft aan de Classis Dokkum voorgesteld, om aan de Part. Synode van Friesland-Noord te verzoeken de e.k. (voortgezette) Generale Synode te verzoeken „een dringend woord te doen uitgaan tot veel meerdere activeering van Kerkeraaden van groote en kleinere gemeenten, van meerdere vergaderingen en deputaten voor hulpbehoevende Kerken, opdat meerdere predikantsplaatsen gesticht worden, vele vacante Kerken een dienaar des Woords kunnen beroepen en vele kandidaten in het ambt gesteld worden“.

De Kerkeraad van de Geref. Kerk te Neede heeft een voorstel aan de Classis Zutphen gezonden van den volgende inhoud:

„De Kerken van de Classis verbinden zich, in dezen tijd van kandidaten-overvloed bij vacature geen kandidaat te beroepen dan die minstens twee jaar geleden zijn candidaatsexamen heeft afgelegd“.

Dit voorstel zal op de Classisvergadering, die 15 April te Doetinchem wordt gehouden, in behandeling komen.

Adresveranderingen.

Dr K. Sietsma is verhuist van Lomanstraat 73, naar Valeriusplein 5 I (Tel. 25580) te Amsterdam-Zuid.

— De heer P. B. Lengkeek, cand. Theologie, Kampen, is verhuist van Marconiplein 3a naar Van Cittersstraat 31b te Rotterdam-West.

— De heer A. J. Bos, theol. cand., beroepbaar bij de Geref. Kerken, is verhuist van Sarphatistraat 116b, Amsterdam-C, naar: Mijdsrecht D 20.

— Het adres van den heer J. L. v. Apeldoorn, theol. cand. van de V. U., is thans: Galileistraat 134, Den Haag. Tel. 334606.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Dirksland: J. Fraanje te Barneveld.

Rijssen: J. Vreugdenhil te Kampen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Frederiksoord: W. v. d. Ven te Retrachement.

Jutphaas: Th. J. H. Steenbeek te Valkenburg (Z.-H.).

Oudtonge: T. v. d. Hee te Polsbroek.

Tienhoven: H. B. Spijkerboer te Woudsend.

Aangenomen naar:

Fort de Kock (Ind. Kerk): Dr J. W. van Bart te Veldhoven. Midwolda (O.): Cand. S. J. Hoekstra, hulppred. te Joure.

Welsum (O.): H. J. L. A. Couvée, laatstelijk pred. der église réformée de France.

Bedankt voor:

's-Heer Abtskerke: P. N. Tonsbeek te Kamperland.

Kerkdriel: A. Kentie te Haamstede.

Meeuwen (N.-Br.): Cand. J. van Harreveld te 's-Gravenhage.

Zegveld: J. G. van Ieperen te Leerbroek.

Intrede te:

Farnsum: Cand. A. v. d. Most. Tekst: Joh. 6:68.

Stavenisse: Cand. J. Batelaan. Tekst: Joh. 3:30.

Afscheid van:

Angerlo: H. Boersma. Tekst: Hebr. 13:20 en 21a.

Brouwershaven: G. J. de Nie. Tekst: 1 Cor. 3:7.

Goes: J. J. Homburg. Tekst: Handel. 20:32.

Marken: D. Westerveld. Tekst: Deut. 32:4a.

Overleden:

P. Flierenga te Driebergen, em. pred., 80 jaar.

B. Zoete te Utrecht, em. pred., 71 jaar.

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken“ bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of 't benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien vaak voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f2.50 p. j.) of begunstiger (min. f1,— p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den 2en Secretaris: R. HUIZENGA, Bilderdijklaan 79, Rijswijk (Z.-H.).

't Goedkoopste Dagboek

GEBONDEN
SLECHTS 90 CENT

HEDEN VERSCHEEN:

AL ONZE DAGEN

BIJBELSCH DAGBOEKJE

DOOR

Dr J. C. RULLMANN

in leven Geref. Predikant

te Wassenaar.

Met portret van den schrijver.

380 bladz. Prijs geb.

90 cent.

Aan de hand van een Bijbeltekst geeft de bekende predikant en schrijver hier voor elken dag van het jaar een uitgewerkte Bijbelsche gedachte. Kort, zakelijk, kernachtig. Daarom het aangewezen dagboekje voor de menschen van dezen drukken tijd. Bovendien ongehoord goedkoop.

IN ELKEN BOEKHANDEL

J. H. Kok N.V. Kampen

Mede
Brugg
Mevr.
Dr B.
Drs J.
Ermel
's-Grav
Philad
Ds F.

Alle stu

Prof. D

INHOUD: H
III. — U
Kerkelijk
III. Het h
gewand. —
Een Parke
Staten-Colle
, Christendor
Groote Tude
Roomsche k
nieuws.

HO

Een

De gegev
beweging.
den eeredic

Zij beheer
dien de se
cultus zijn
bediening v
ook het ke

Met jalo
tijd, toen d

waar Zijn
woonde op
digheid in,
het gebed

tot het zij
bedehuis o
waarin hij
altaren. H

schijnsel g
hoewel zij
zelfs religi
nog in der

de oorspr
pligheid h
men in de
besef van

bouwen va
maal geen
heeft dan i

telijke lok
van een ve
bouwvorm,
lige, ligt
bleem. 1)

Ten onri
van zuiver
le hechten
door heeft

van het ke
ook vooral
meegedaan
den te wor

den wat e
Wel is
schuw, d
ledigheid,
den kerkh

verwaarlo
plaats in
hiermee a
voegt, om
plaats te

stelt (Hant
Doch al
ding tussel
kerk, toch
gebouw en
kerkgebou

1) Dr G. v
de verhoudi
2) Dr W.
3) Het we